

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**Факультет музичного мистецтва
Кафедра теорії та історії музики**

СВІТОВІ КОМПОЗИТОРСЬКІ ШКОЛИ ХХ СТОЛІТТЯ

Програма на навчально-методичні матеріали до курсу

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність – 025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійні програми «Оркестрові
духові та ударні інструменти», «Музичне
мистецтво естради», «Оркестрові струнні інструменти»,
«Народні інструменти», «Фортепіано»,
«Народний спів», «Академічний вокал»,
«Хорове диригування», «Естрадний спів»
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Харків, 2023

УДК 78.071.1(100)

С 24

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 12 від 25.05.2023 року)

Рецензенти:

Александрова О.О., доктор мистецтвозн., доцент, завідувач кафедри теорії музики Харківського національного університету мистецтв ім. І.П. Котляревського

Польська І.І., доктор мистецтвозн., професор кафедри теорії та історії музики

Укладач:

Коновалова І.Ю., доктор мистецтвознавства, доцент, зав. кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії культури

С 24 Світові композиторські школи ХХ століття : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», ОП «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Оркестрові струнні інструменти», «Музичне мистецтво естради», «Фортепіано», «Хорове диригування», «Народні інструменти», «Народний спів», «Академічний спів», «Естрадний спів» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. теорії та історії музики ; [уклад. І.Ю. Коновалова]. — Харків : ХДАК, 2023. — 24 с.

Курс «Світові композиторські школи ХХ століття» скерований для формування компетентностей та програмних результатів навчання, визначених для фахової підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої музичної освіти за спеціальністю 025 – музичне мистецтво. Мета курсу – надати послідовну картину розвитку світового та вітчизняного музичного мистецтва ХХ ст. в контексті еволюції світової художньої культури та сформуванню у здобувачів дослідницько-критичного ставлення до музичних явищ Новітнього часу.

УДК 78.071.1(100)“19”(073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.

© Коновалова І.Ю., 2023 р.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 культура і мистецтво	Вибіркова	
	Спеціальність 025 Музичне мистецтво		
	Освітньо-професійні програми:	1-й	1-й
Семестр			
Загальна кількість годин - 120		2-й	2-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача - 6	Другий (магістерський) рівень вищої освіти 37 год.	37 год.	10 год.
		Семінарські	
		3 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	108 год.
		Вид контролю: ЗАЛК	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – аудиторних/самостійної роботи 40/80

для заочної форми навчання – аудиторних/ самостійної роботи 12/108

Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Світові композиторські школи ХХ століття» посідає вагомe місце в системі професійної підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та є суттєвою складовою частиною комплексу фахових музично-теоретичних дисциплін спеціальності 025 — «Музичне мистецтво». Курс спрямований на узагальнення набутих здобувачами теоретичних знань та їх практичне застосування у музично-педагогічній, науковій та виконавській сферах діяльності.

Передумовами для вивчення дисципліни «Світові композиторські школи ХХ століття» є комплекс музично-історичних, музично-теоретичних та музично-виконавських дисциплін, що є базовими для формування фахових

компетентностей на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої музичної освіти. Зокрема, вивчення курсу передбачає вміння здобувачів оперувати навичками, що набуваються в процесі вивчення гармонії, поліфонії, аналізу музичних форм, обізнаність у питаннях історичного розвитку музичного мистецтва, знання відповідної термінології. Водночас даний курс звернений до питань музичної естетики, культурології, а також музичної соціології. Така двостороння зорієнтованість курсу, з одного боку, забезпечує його професійну орієнтацію, з другого – гарантує збереження його загальногуманітарного сенсу. Це має велике значення для здобуття практичних навичок у виконавській діяльності, оскільки дозволяє постійно ув'язувати музичне мистецтво з різнобічними явищами соціокультурного життя.

За статусом курс «Світові композиторські школи ХХ століття» є вибірковою навчальною дисципліною, на вивчення якої відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS. Розподіл цього обсягу у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять є таким:

для денної форми навчання:

- загальна кількість – 120 годин;
- тижневих годин: аудиторних – 2, самостійної роботи студентів – 4;
- аудиторних занять 40 год., з них лекцій – 37 год., семінарських – 3 год.
- самостійної роботи студентів – 80 год.

для заочної форми навчання:

- загальна кількість – 120 годин;
- аудиторних занять 12 год., з них лекцій – 10 год., семінарських – 2 год.
- самостійної роботи студентів – 108 год.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є провідні теоретичні концепції та художньо-стильові процеси розвитку академічного музичного мистецтва Новітнього часу і сучасності.

Мета навчальної дисципліни «Світові композиторські школи ХХ століття» – надати послідовну картину розвитку західноєвропейського та вітчизняного музичного мистецтва ХХ ст. в контексті еволюції світової художньої культури. Мета викладання курсу полягає також у формуванні у здобувачів під час навчання самостійної позиції й дослідницько-критичного ставлення до явищ сучасної музики.

Методологічною основою наданої програми є принцип історизму, який дозволяє усвідомити витоки і логіку розвитку сучасної музики, її смислові зв'язки із процесами історичної еволюції суспільства.

В процесі вивчення дисципліни музично-теоретичний матеріал, передбачений програмою, поєднується із аналітичним визначенням та інтонаційно-слуховим засвоєнням конкретних музичних взірців, які слугують художньою ілюстрацією концептуальних положень курсу.

Зміст даної програми обумовлений пріоритетним значенням принципу єдності теоретичного, історичного і виконавсько-практичного підходів до осягнення проблематики, пов'язаної з сучасним буттям музичного мистецтва.

Навчальна дисципліна використовується для формування компетентностей та програмних результатів навчання, визначених для фахової

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої музичної освіти за спеціальністю 025 – музичне мистецтво.

Загальні та фахові компетентності, які формує дисципліна, відповідають освітньо-професійним програмам «Академічний спів», «Народний спів», «Естрадний спів», «Народні інструменти», «Музичне мистецтво естради», «Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Хорове диригування», Фортепіано»

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність спілкування іноземною мовою

ЗК 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність вибудовувати і реалізовувати стратегію і тактику свого інтелектуального, культурного, професійного саморозвитку та самовдосконалення.

ЗК11. Здатність до оволодіння науково-дослідною майстерністю в галузі музикознавства

ЗК15. Здатність виконувати професійну діяльність відповідно до стандартів якості, а також володіти засобами їх впровадження.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

СК4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій, виконавській, педагогічній діяльності.

СК5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

СК7. Здатність аналізувати виконання музичних, зокрема вокальних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

СК14. Здатність до використання практичних знань, умінь та навичок у музично-професійному дискурсі (виконавському, педагогічному, науково-дослідницькому).

СК 15. Усвідомлення та використання методів та технологій наукових досліджень у сферах музичного мистецтва та музичної культури

Результати навчання

У відповідності до освітньо-професійних програм: «Академічний спів», «Народний спів», «Естрадний спів», «Народні інструменти», «Музичне мистецтво естради», «Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Хорове диригування», «Фортепіано», здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти повинні демонструвати наступні результати:

РН1. Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності.

РН3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

РН4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

РН6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

РН7. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

РН11. Використовувати сучасні інформаційні технології у творчій, педагогічній та науково-дослідницькій діяльності в сфері музичного мистецтва на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях.

РН12. Оперувати нормативною базою, яка визначає діяльність закладів культури і мистецтв, творчих колективів та інших мистецьких установ в Україні та світі, застосовувати навички стратегічного мислення для її коригування відповідно до вимог сучасності.

РН14. Власною виконавською, педагогічною, науково-дослідницькою діяльністю активно впливати на розвиток музичної культури України, поширювати духовні цінності та ідеали українського музичного мистецтва.

РН15. Планувати, коригувати та реалізовувати етапи власної творчої і наукової кар'єри, безперервно продовжуючи самоосвіту, підвищувати професійну кваліфікацію у сфері музичного мистецтва.

Очікувані результати вивчення дисципліни «Історія та теорія сучасної музики» полягають у засвоєнні теоретичних засад курсу та можливості використовувати знань у подальшій музично-практичній (виконавській, педагогічній, науково-творчій) діяльності на основі оперування сучасною методологією осягнення історичного процесу розвитку музичного мистецтва Новітнього часу, застосування системи набутих знань з музично-теоретичних дисциплін та комплексу музично-теоретичних методів аналізу музичних творів (жанрово-стильового, інтонаційно-драматургічного, інтерпретаційного тощо). Вагомим аспектом в системі очікуваних результатів вивчення дисципліни є глибоке усвідомлення здобувачами специфіки диференціації історичного процесу розвитку музики ХХ – ХХІ ст. та змістовної сутності її головних періодів; порозуміння наукової та філософсько-художньої картини світу, що еволюціонувала впродовж розвитку музичного мистецтва ХХ – ХХІ ст., а також

світоглядних та соціокультурних передумов та закономірностей процесу художньо-історичної еволюції музичного мистецтва окресленої доби.

Здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти в ході вивчення курсу «Історія та теорія сучасної музики» мають засвоїти категоріально-термінологічний апарат, розроблений у музикознавстві відповідно до досягнення певних жанрово-стильових явищ композиторської творчості ХХ – ХХІ ст, розуміти сутність стильових концепцій, художніх новацій (зокрема музичного авангарду I-ї та II-ї хвиль) та жанрову специфіку музичного мистецтва цієї культурно-історичної доби; провідні художні напрями музичного мистецтва ХХ – ХХІ ст., естетичні засади, жанрово-стильові особливості та творчі здобутки його видатних репрезентантів в сфері композиторської творчості.

4. Критерії оцінювання результатів навчання за 100 бальною рейтинговою шкалою.

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий 1-34 балів	Здобувач не володіє в повному обсязі теоретичним матеріалом курсу, методикою аналізу процесу історичної еволюції та жанрово-стильового розвитку сучасного музичного мистецтва; не виконав більшість основних завдань із самостійної роботи та продемонстрував низький рівень знання теоретичного матеріалу курсу.
35-59 балів	Здобувач не виконав в повному обсязі основні завдання із самостійної роботи. На низькому рівні володіє методикою аналізу жанрових та стильових особливостей музичних творів, має фрагментарні знання з музичного та теоретичного матеріалу курсу.
2. Середній 60-63 балів	Здобувач продемонстрував знання на середньому рівні, виконав лише деякі основні завдання із самостійної роботи. Невпевнено аналізує жанрові та стильові особливості музичних творів, має посередні знання музичного та теоретичного матеріалу курсу, що свідчить про обмеженість рівня його знань.
64-73 балів	Здобувач виконав основні завдання самостійної роботи, лише частково відповів на запитання, відповідні програмним вимогам курсу. Володіє методикою аналізу жанрових та стильових особливостей музичних творів, але демонструє невпевнені знання теоретичних положень курсу, що свідчить про його посередній рівень знань.
3. Достатній 74-81 балів	Здобувач виконав основні завдання самостійної роботи та відповів на питання, відповідні програмним вимогам курсу. Виявив в цілому навички аналізу жанрових та стильових особливостей музичних творів, має достатні знання з музичного та теоретичного матеріалу курсу.
82-89 балів	Здобувач добре виконав основні завдання із самостійної роботи, які відповідають програмним вимогам. Виявив в цілому добрі знання теоретичного матеріалу курсу й навички аналізу жанрових та стильових особливостей музичних творів. Здатний узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, добре орієнтується в музичній складовій курсу, що свідчить про його досить високий загальнокультурний рівень.

<p>4. Високий 90 – 100 балів</p>	<p>Здобувач вільно орієнтується в музичному та теоретичному матеріалі курсу, повною мірою, глибоко змістовно відповідає на запитання, які відповідають програмним вимогам, бездоганно виконав основні завдання із самостійної роботи. Виявив високий рівень знання стилів та напрямів сучасного музичного мистецтва, володіння навичками аналізу жанрово-стильових особливостей музичних творів сучасної музики, здатний застосовувати набуті знання у практичній діяльності.</p>
---	---

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання та підсумкова форма контролю.

Оцінювання результатів навчання відбувається шляхом усного та письмового поточного опитування студентів за матеріалами лекційних занять, контрольних робіт після завершення тематичного розділу, бесід та опитувань під час семінарських занять із заявленої у програмі проблематики, складання заліку.

Кінцеве оцінювання результатів навчання складається з суми балів, набраних здобувачем під час відвідання лекційних та семінарських занять (до 60 балів) і відповіді на заліку (до 40 балів).

Кількість тижнів для теоретичної підготовки — 13 (по 3 год. на тиждень), кількість розділів — 2, кількість тем — 11.

3. Програма навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 2-х тематичних розділів, які містять 11 тем, зв'язаних між собою змістовними складовими.

ТЕМАТИЧНИЙ РОЗДІЛ 1

«Художні відкриття і новації музичного мистецтва 1-ї половини XX ст»

Тема 1. Загальна характеристика музики XX ст.

Провідні тенденції розвитку та періодизація музичного мистецтва XX – XXI ст. Питання діалектичної взаємодії традиційного та новаційного, реалістичного та авангардно-пошукового в мистецтві цієї доби.

Протиспрямованість художніх тенденцій та їх відображення в мистецтві століття (Г. Малер, О. Скрейбін, С. Рахманінов, Е. Варез, А. Шенберг, І. Стівінський, Д. Шостакович, Л. Ревуцький, Б. Лятошинський). Зміна картини світу та світоглядних орієнтирів на межі XIX – XX ст. та їх віддзеркалення в мистецтві. Стильовий розвиток музичного мистецтва XX ст.: стильові концепції межі XIX – XX ст (імпресіонізм, символізм) та 1-ї половини XX ст. (веризм, фовізм, дадаїзм, експресіонізм, футуризм, неокласицизм, неофольклоризм та ін.). Жанрові пріоритети в культурі XX ст. Шляхи розвитку оперної, симфонічної, камерно-інструментальної та хорової музики в контексті доби.

Національні композиторські школи та видатні постаті музичної культури часу.

Провідні естетичні принципи та стилістичні ознаки музичного імпресіонізму. Імпресіоністична символіка в творчості К. Дебюссі. Вплив новацій композитора на темброве й ладотональне мислення ХХ ст. Імпресіоністичні та неокласичні прояви в музиці М. Равеля. Творча особистість та композиторський доробок Г. Малера. Рихард Штраус і його час. Періодизація творчості композитора. Симфонічна поема в творчості Р. Штрауса. «Саломея»: втілення ідеї краси і жаху в музичній драматургії опери.

Тема 2. Основні напрями та композиційні системи в музиці першої половини ХХ ст. Звукові пошуки та маніфести Авангарду I.

Ідейно-філософські, соціокультурні та художні передумови радикального оновлення стилю і мови музики ХХ ст. Ускладнена картина світу Новітнього часу та її віддзеркалення в музиці. Вплив філософських ідей екзистенціалізму, герменевтики, феноменології та ін. на мистецьку свідомість століття.

Загальні тенденції жанрової модернізації та міксування в музичній практиці доби ХХ ст. Нові парадигми музики ХХ ст. Динаміка розвитку музичного мистецтва в тріадній системі: модернізм – авангардизм – постмодернізм. Концепція «трьох пластів» (В. Конен) музики ХХ ст. Провідні композиторські школи ХХ ст. та їх репрезентанти.

Криза класико-романтичної системи музичного мислення, ладотональної і гармонічної організації та пошуки її подолання в мистецтві.

Ідея мистецького руху століття хвилями «авангардів» I, II (за Ю. Холоповим). «Ескіз нової музики» Ф. Бузоні. Естетичні принципи, теоретичні трактати і маніфести та творча діяльність представників музичного Авангарду I в музичному мистецтві 1910-х – 1920-х рр. (Михайло Матюшин, Арсеній Авраамов, Іван Вишнеградський, Микола Обухов, Олександр Мосолов, Лев Термен, Ф. Т. Марінетті, Руссоло). Звукотворчі ідеї Е. Вареза.

Новітні теоретичні системи. Пошуки термінологічного визначення новацій у сфері тональності. Концепція «атональності – атонікальності» в теоретичних міркуваннях А. Шенберга. Концепція тональності в доробку П. Хіндеміта (з опорою на принцип ієрархії у взаємодіях між звуками, основоположне значення тризвуку й тональності). Акустичний підхід до гармонічної мови у теоретичних системах Хауера, Коуелла, Айвза, Хаби. Ідея Б. Бартока щодо розширення тональності на фольклорно-ладовій основі. Бітональні пошуки у творчості І. Стравінського, С. Прокоф'єва, Ф. Пуленка. Ідеї політональності в мистецтві Д. Мійо. Концепції чвертьтоновості А. Хаби у протиставленні додекафонії А. Шенберга.

Тема 3. Нововіденська композиторська школа. Ідейно-філософська концепція та стилістичні ознаки музичного експресіонізму.

Тенденції радикального оновлення музики поч. ХХ ст., що відображала «розірвану свідомість» доби. Концепція «Нової музики» у працях Т. Адорно. Експресіонізм як провідний напрям доби модернізму та його прояви в творчості А. Шенберга та А. Берга. Додекафонна система А. Шенберга. Естетичні принципи експресіонізму та їх втілення в мистецтві композиторів нововіденської школи. Основи атонально-серійної і серіальної техніки в

творчості композиторів нововіденської школи. Мистецький доробок А. Шенберга, А. Берга, А. Веберна

Тема 4. Неофольклоризм як явище музики ХХ ст. Творчість І. Стравінського і Б. Бартока у дзеркалі епохи.

Фольклор – фольклоризм – неофольклоризм. Феномен неофольклоризму та його прояви в музичній культурі ХХ ст., творчості Б. Бартока, І. Стравінського, З. Кодаї Яначека та ін. Віддзеркалення ідей неофольклоризму в українській музиці 1-ї пол. ХХ ст. Мистецький доробок Б. Бартока. Інструментальна музика та музичний театр композитора. Фольклористична діяльність митця.

І.Стравінський – «композитор тисячі стилів». Періодизація творчості та специфіка провідних етапів. Віддзеркалення рис неофольклоризму, неокласицизму («Цар Едип») та нового (серійно-додекафонного) мислення в музиці композитора. Новації в метроритмічній та ладовій системах звукоорганізації. Музичний театр І. Стравінського. Новаторські пошуки в балетному жанрі (раннього періоду: «Жар птиця», «Петрушка», «Весна священна», центрального, неокласичного періоду: «Пульчинелла» та ін.). Оперна та ораторіальна творчість. Специфіка інструменталізму. Вплив культуротворчої діяльності композитора на музичні процеси ХХ ст.

Тема 5. Неокласицизм у музичному мистецтві ХХ ст. Досвід британської, німецької та французької композиторських шкіл.

Неокласицизм як напрям в музичному мистецтві: витоки та ідеї. Прояви неокласицизму в музиці 1-ї половини ХХ ст. (І. Стравінський, Б. Бріттен, П. Хіндеміт, Ф. Пуленк, К. Орф, С. Прокоф'єв). Музична та теоретична спадщина П. Хіндемита. Втілення філософсько-світоглядних засад творчості, композитора, його теоретичних, і художніх ідей в інструментальній, оперній та симфонічній творчості («Гармонії Світу» та «Художник Матіс»). Творчий доробок С. Прокоф'єва. Художня спадщина К. Орфа.

Тема 6. Композитори французької «Шістки»: спільна естетика та індивідуальні творчі долі.

Естетичні передумова «Шістки» та її представники. Жан Кокто та його вплив на творчу спілку. Спорідненість творчих ідей та розмаїття їх індивідуальних реалізацій. Традиційне та інноваційне у мистецтві французьких композиторів. Мистецький та теоретичний доробок А. Онеггера. Творча спадщина Ф. Пуленка (Клода Французького): жанрово-стильові доміанти. Музична та теоретична спадщина Д. Мійо.

ТЕМАТИЧНИЙ РОЗДІЛ 2

«Тенденції стильового розвитку і новітні техніки письма в музичному мистецтві другої пол. ХХ ст.» містить 5 тем:

Тема 7. Шляхи еволюції музичного мистецтва у др. пол ХХ – поч. ХХІ ст.

Тенденції жанрового та стильового розвитку в музиці др. пол ХХ ст – поч. ХХІ ст. Напрями творчих пошуків та композиторські школи часу.

Авангард II та напрями творчих пошуків його представників в музичному мистецтві др. пол ХХ ст. О. Мессіан – засновник Авангарду II.

Дармштатська композиторська школа та її вплив на розвиток музики кінця ХХ – поч. ХХІ ст. Творчі звершення П'єра Булеза (Франція), Луїджі Ноно (Італія), Карлхайнца Штокхаузена (Німеччина), Дьордя Лігеті (Угорщина), Лучано Беріо. Мистецькі новації представників польської композиторської школи (Кш. Пендерецький, В. Лютославський, П. Гурецький) та їх вплив на творчість вітчизняних композиторів.

Інноваційні художні ідеї ХХ та новітні техніки письма 2-х пол ХХ ст. Концепція структуралізму та її втілення в музичному серіалізмі. Конкретна, серіальна, електронна, алеаторна музика. Студії електронної музики К. Штокхаузена та П. Булеза. Мікрополіфонія. Концепція мінімалізму в музиці.

Тема 8. Особистість та творчість О. Мессіана як презентанта французької композиторської школи ХХ ст.

Філософсько-релігійні погляди композитора. Музична та теоретична спадщина О. Мессіана. Орнітологічні та музично-теоретичні дослідження митця. Новації у сфері ритму та ладової організації. Творчий доробок композитора. Симетричні лади у концепції Мессіана. Квартет «На кінець часу», фортепіанний цикл «Двадцять поглядів на немовля Ісуса», органні та хорові твори. «Турангалліла-симфонія» як взірць масштабної симфонічної концепції в мистецтві Новітнього часу.

Тема 9. «Київський авангард» та новації у творчості вітчизняних композиторів-шістдесятників.

Процеси оновлення у вітчизняній музиці 60-х–80-х рр. Творчість композиторів-шістдесятників в контексті епохи (С. Губайдулліна, А. Шнітке, Е. Денісов, А. Пярт, Л. Грабовський, В. Годзяцький, В. Сильвестров та ін.). Новації митців в контексті ідей Авангарду I та II.

Ідеї «нової фольклорної хвилі» в мистецтві др. пол ХХ ст. (Л. Дичко, М. Скорик, Г. Свиридов, М. Сидельников, В. Гаврилін, С. Слонімський, Торміс, Р. Щедрін та ін.)

Тема 10. Розвиток музики «третього» пласта в мистецтві др. пол. ХХ – ХХІ ст.

Джаз та його вплив на розвиток музичної культури ХХ ст., академічну та масову музичну культуру, рок і популярно-естрадну сфери музики.

Рок музика та її різновиди: ритм-енд-блюз, рок-н-рол, біг-біт, фолк-рок і кантрі-рок, психоделічний рок, хард-рок, глем-рок, арт-рок та ін. Розуміння поняття «популярна музика» у широкому та вузькому сенсах. Стилi та напрями популярної музики. Інтеграція явищ популярно-естрадної, джазової та рок-музики в сучасній музичній практиці.

Тема 11. Музичний постмодернізм: сутність і специфіка

Спадкоємність новацій поч. ХХІ ст. мистецьким тенденціям кінця ХХ ст. Поставангардні тенденції та неоромантичні ідеї в музиці ХХ ст.

Постмодернізм: соціокультурні та філософсько-естетичні передумови формування та специфічні прояви в музиці. Взаємодія музичного (вербального, сценічного) та позамузичного первнів в композиторській практиці постмодерну.

Полістилістика та інтертекстуальність як ознаки постмодерного мислення. Явище інструментального театру в сучасній музиці (хеппенінг). Творчість М. Кагеля. Твори відкритої форми та їх специфіка. Творчість Дж. Кейджа.

Художні ознаки антиномічних явищ: «нової складності» та «нової простоти» в музиці. Стохастична музика. Принципи алгоритмічної композиції. Творчість Я.Ксенакіса. Спектральна музика та її властивості.

Втілення постмодерної естетики в музичній творчості українських композиторів (Ю. Ланюк, О. Козаренко, І. Небесний, В. Рунчак)

Ідеї «нової простоти» та «неосакральності» та їх реалізація у творчості А. Пярта, В. Сильвестрова, В. Мартинова.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	с	інд	с.р.		л	п	с	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.												
Художні відкриття і новації музичного мистецтва 1-ї половини ХХ ст.												
Тема 1. Загальна характеристика музики ХХ ст.	8	4				4	1				10	
Тема 2. Основні напрями та композиційні системи в музиці 1-ї пол ХХ ст. Звукові пошуки та маніфести Авангарду I	14	4		2		8	12	1		1		10
Тема 3. Нововіденська композиторська школа. Ідейно-філософська концепція та	12	4				8	11	1			10	

стилістичні ознаки музичного експресіонізму.											
Тема 4. Неофольклоризм як явище музики ХХ ст. Творчість І. Стравінського у дзеркалі епохи	12	4				8	11	1			10
Тема 5. Неокласицизм у музичному мистецтві ХХ ст. Досвід британської, німецької та французької композиторських шкіл.	12	4				8	11	1			10
Тема 6. Композитори французької «Шістки»: спільна естетика та індивідуальні творчі долі	6	2				4	11	1			10
Разом за розділом 1	64	2 2		2		40	67	6		1	60
Розділ 2.											
Тенденції стильового розвитку і новітні техніки письма в музичному мистецтві другої пол. ХХ ст.											
Тема 7. Шляхи еволюції музичного мистецтва у др. пол ХХ–поч. ХХІ ст.	12	4				8	11	1			10
Тема 8. Особистість та творчість О.Мессіана. як презентанта	10	2				8	11	1			10

французької композиторської школи XX ст.											
Тема 9. «Київський авангард» та новації у творчості вітчизняних композиторів-шістдесятників	10	2			8	10,5	0,5				10
Тема 10. Розвиток музики «третього» пласта в мистецтві др. пол. XX – XXI ст.	10	2			8	8,5	0,5				8
Тема 11. Музичний постмодернізм: сутність і специфіка	14	5		1	8	12	1		1		10
Разом за розділом 2	56	15		1	40	53	4		1		48
Усього годин	120	37		3	80	120	10		2		108

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денне	З/в
1.	Стильові напрями і техніки письма в музичному мистецтві XX – XXI ст ст.	2	1
2.	Тенденції постмодернізму в музичному мистецтві	1	1
	Усього:	3	2

6. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість балів	Кількість годин	
			Д/в	З/в
1.	Імпресіонізм та символізм в музиці межі XIX–XXст. Творчість К. Дебюссі, М. Равеля, О. Скрябіна	3	4	10
2.	Музичні інновації та маніфести митців Авангарду I	3	8	10

3.	Естетичні принципи експресіонізму та їх втілення в мистецтві композиторів нововіденської школи. Творчість А. Шенберга, А. Берга. Музичні ідеї А. Веберна	3	8	10
4.	Неофольклористичні пошуки в музичному мистецтві ХХ ст. Мистецький доробок Б. Бартока та І. Стравінського.	3	8	10
5.	Тенденції неокласицизму в музичному мистецтві ХХ ст. Творчість П. Хіндеміта	3	8	10
6.	Композитори французької «Шістки». Творчість А. Онеггера та Ф. Пуленка	3	4	10
7.	Новаторські ідеї митців Авангарду II. Творчий доробок П. Булеза та К. Штокхаузена	3	8	10
8.	Теоретична та музична спадщина О. Мессіана	2	8	10
9.	«Київський авангард» та новації у творчості вітчизняних композиторів-шістдесятників	2	8	10
10.	Розвиток джазової, рок- і популярної музики	2	8	8
11.	Естетика і стилістика музичного постмодернізму	3	8	10
	Разом	30	80	108

Форми навчання: навчальні заняття (лекційні та семінарські), самостійна робота, консультації (через профіль викладача), контрольні заходи

Основними формами самостійної роботи студентів з курсу є:

- теоретичне вивчення лекційного матеріалу курсу;
- конспектування, реферування літератури, рекомендованої до курсу;
- практичне вивчення основ курсу (цілісний музикознавчий аналіз різноманітних явищ сучасної музичної культури).

Види навчання: лекційні, семінарські заняття

Форми поточного та підсумкового контролю

Контроль здобутих студентами знань, умінь і навичок здобувачів здійснюється під час усного або письмового опитування (перед початком або наприкінці лекційних занять), обговорення проблемних питань на семінарах, складання підсумкового заліку наприкінці курсу, в якому відбувається індивідуальне обговорення з кожним здобувачем проблемних питань курсу, що охоплюють теоретичні та музично-практичні аспекти

Методи навчання:

1) За джерелом інформації:

- словесні: пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, лекція-аналіз; проблемний виклад; розповідь; обговорення,
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- практичні вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів з навчально-методичною літературою та під час написання практичних робіт.

5) Дослідницько-когнітивний: порівняння, прогнозування; пошуково-апробаційні: частково-пошуковий, або евристичний – самостійний пошук навчальних матеріалів за тематикою дисципліни.

6) Методи стимулювання й поглиблення пізнавального інтересу і мотивації до навчально-пізнавальної діяльності: евристичні бесіди; дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), елементи ділових ігор тощо

Форми контролю

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний	Усне та письмове опитування, співбесіда та експрес-тестова перевірка знань здобувачів за тематикою, що обговорювалися під час лекційного заняття
2.	Періодичний	Усне опитування під час проведення семінарських занять з поглибленим обговоренням проблематики курсу; заслуховування доповідей та презентацій, перевірка рефератів; тестування; музична вікторина; комплексна контрольна робота
3.	Самостійна робота	Перевірка виконання письмових завдань (реферування пропонованої літератури), що виявляє рівень знання здобувачів та глибину осягнення проблематики, теоретичну обізнаність, володіння музичним матеріалом, експрес-контроль якості виконання завдань самостійної роботи
4.	Підсумковий контроль	Залік, що проводиться шляхом індивідуального опитування здобувачів за усім теоретичним матеріалом курсу

Відпрацювання пропущених занять здійснюється здобувачами в індивідуальному режимі за узгодженістю з викладачем. Перевірка знань здобувачів з проблемних питань дисципліни, що розглядалися на пропущених ними заняттях, здійснюється у формі співбесіди, перевірки конспекту лекцій та

володіння музичним матеріалом.

Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни відбувається у разі вивчення здобувачем цієї або близької за назвою та змістовним наповненням навчальної дисципліни в іншому ЗВО за умов тотожності кількості кредитів ECTS, відведених на дисципліну, а також шляхом моніторингу знань здобувача під час проведення з ним співбесіди.

7. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти за формами контролю.

- відвідування заняття, поточний контроль – 22 бали – до 2 балів на кожну з 11 тем;
- робота на семінарському занятті – 4 бали; 2 семінари – до 8 балів;
- усне опитування – 1 б;

- письмове тестування, підготовка та виступ з рефератом – до 5 балів

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю:

Залік – до 40 балів.

Всього 100 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. Навчально-методичне забезпечення

Опорні конспекти лекцій; комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, бібліотечні матеріали, ілюстративні матеріали (фотоматеріали, демонстраційний відео- та аудіоматеріал, аудіофайли з фрагментами музичних

творів сучасних композиторів).

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: аудіо та відеоапаратура, комп'ютер, фортепіано, платформа Googl suite, доступ в мережу Internet.

Контрольні питання до заліку

1. Сильові тенденції в музиці ХХ ст.
2. Провідні світові композиторські школи ХХ ст.
3. Розкрити філософсько-естетичне підґрунтя модернізму I-ї половини ХХ ст.
4. Поняття авангард в музиці. Особливості Авангарду I
5. Авангард II та новітні ідеї у сфері композиторської техніки
6. Етапи розвитку електронної музика в мистецтві ХХ ст.
7. Конкретна музика у творчості П. Шеффера
8. Висвітлити специфіку експресіонізму
9. Визначити особливості неокласицизму в композиторській творчості ХХ ст.:
10. Визначити особливості розвитку німецької композиторської школи у ХХ ст.
11. Надати характеристику творчості К. Штокхаузена
12. Митці «ноновіденської» школи (А. Шенберг, А. Берг, А. Веберн)
13. Основні етапи творчості А. Шенберга. Додекафонний метод композиції
14. Музичний театр А. Берга та його новаторські риси.
15. Художньо-стилістичні новації у творчості А. Веберна
16. Неокласичні прояви в музиці П. Хіндемита
17. Основні етапи та роль творчості І. Стравінського в мистецтві ХХ ст.
18. Мистецька спадщина композиторів американської композиторської школи
19. Британська композиторська школа ХХ ст. Творчість Б. Бріттена
20. Італійська композиторська школа ХХ ст.
21. Творчість П. Булеза
22. Електронна музика: особливості становлення і розвитку
23. Неофольклоризм в музиці ХХ ст (Б.Барток, І. Стравінський)
24. Творчі орієнтири композиторів французької «шістки»
(Д.Мійо, А.Онеггер, Ф. Пуленк, Ж. Орік, Л. Дюррей, Ж. Тайєфер).
25. Жанрові пріоритети та особливості творчості А. Онеггера
26. Ідейно-художнє підґрунтя та основні напрями творчості О. Месіана.
27. Алеаторика в музиці
28. Сонористика та її особливості
29. Пуантилізм в музиці
30. Серіалізм в музиці ХХ ст.

9. Рекомендована література

Обов'язкова

1. Адорно Т. Теорія естетики : пер. з нім. К. : Основа, 2002. 518 с.
2. Антонюк О. В. Інтеграція України в європейський освітній простір // Часопис Нац. муз. акад. України імені П. І. Чайковського : наук. журнал / гол. ред. Рожок В. І. 2009. № 2 (3). С. 19-24.
3. Андросова Д. Мінімалізм в музиці: напрямок і принцип мислення: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. – музичне мистецтво; Нац. муз. акад. України. К.: НМАУ, 2005, 20 с.
4. Берегова О. Академічне музичне мистецтво та сучасні інформаційно-комунікаційні технології: дискурс взаємодії // Аспекти історичного музикознавства. 2016. № 8. С. 24 - 35.
5. Берегова О. Тенденції постмодернізму в камерних творах українських композиторів 80 –90-х рр. ХХ ст.: автореф. дис. ... канд. мистецтв. / НМАУ ім. П. І. Чайковського. К. : НМАУ, 2000. 20 с.
6. Булез П. Між порядком і хаосом. 1991. № 7, 9.
7. Гайдено І. Роль музичних комп'ютерних технологій у сучасній композиторській практиці : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. : 17.00.03. Харків, 2005. 16 с.
8. Герасимова-Персидська Н.О. Нове в музичному хронотопі кінця тисячоліття // Українське музикознавство. Вип. 28. К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1998. С. 32–47.
9. Гнатів Т. Музична культура Франції рубежу ХІХ – ХХ століть: Клод Дебюссі. Моріс Равель : навч. посібник для вищих та серед. муз. учб. закладів. К.: Музична Україна, 1993. 206 с.
10. Грібіненко Ю. О. Музична полістилістика у світлі теорії інтертекстуальності : автореф. дис. ... канд. мист. / Одеська державна музична академія ім. А.В. Нежданової.
11. Гойові Д. Українські корені світового авангарду // Українська тема у світовій культурі // Наук. вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського. Київ, 2001. Вип. 17. С. 82 – 110.
12. Гуменюк Т. Постмодернізм як транскультурний феномен. Естетичний аналіз : автореф. дис. ... д-ра філософських наук: 09.00.08. «Естетика»; Київськ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2002. 30 с.
13. Дерев'янченко О. Неофольклоризм у музичному мистецтві: статистика та динаміка розвитку в першій половині ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтвозн. Київ : 2005. 19 с.
14. Жаркова В. Творчість М. Равеля: музичні тексти і комунікативний контекст : автореф. дис ... д-ра мист. Київ, НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2015. 32 с.
15. Зинькевич О. Український музичний авангард: загальна панорама // Культура. Сучасність, 2009. № 2. К., 2009. С. 100–105.

16. Іонов В. Історіографія як основа наукової інтерпретації сучасної української музичної культури : автореф. ... канд. мист. : 17.00.03 / Одеська державна музична академія ім. А. В. Нежданової. Одеса, 2010. 19 с.
17. Історія української музики. В 6 тт.: наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. Ім. М.Т. Рильського; Ред. кол. М.М. Гордійчук (голова), О.Г. Костюк, Т.П. Булат та ін. К.: Наук. думка, 1989–2004. ТТ. 1–5.: Т.1 (від найдавніших часів до середини ХІХ ст.). 447 с.; Т.2 (друга половина ХІХ ст.). 460 с.; Т.3 (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). 423 с.; Т.4 (1917–1941) 615 с.; Т.5 (1941–1960) 521 с.
18. Корчова О. Французькі митці доби модернізму у композиторському діалозі з Фредериком Шопеном // Часопис Нац. муз. академії України. 2010. №. 4 (9). С. 43 – 48.
19. Кияновська Л. Постмодерн як контрверсійний образ гіперінформаційного простору сучасності // Українська та світова музична культура: сучасний погляд: зб. статей наукового вісника НМАУ ім. П. І. Чайковського. К.: НМАУ, 2005. Вип. 36. С.12 – 19.
20. Козаренко О. Національна музична мова в дискурсі постмодернізму // Наук. записки Тернопільського держ. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка Тернопіль, 1999. Серія: Мистецтвознавство. № 2. С. 9–16.
21. Козаренко О. Феномен української національної мови. Львів, 2000. 384 с.
22. Коменда О. І. Універсальна творча особистість в українській музичній культурі: автореф. дис ... д-ра мистецтвознавства. К., 2019. К., 2020. 33 с.
23. Коновалова І. Феномен композитора в часопросторі європейської музичної культури ХХ століття: модуси теоретичного осягнення : монографія. Х. : ТОВ «Планета-Принт», 2018. 480 с.
24. Корній Л. П., Сюта Б. О. Українська музична культура. Погляд крізь віки. Київ : Муз. Україна, 2014. 592 с.
25. Коханик І. Інтертекстуальність та проблема стильової єдності музичного твору // Київське музикознавство. Текст музичного твору: практика і теорія. Київ : НМАУ ім. Чайковського, КДВМУ ім. Глієра, 2001. Вип.7. С. 90 – 96.
26. Левчук Л. Західноєвропейська естетика ХХ ст. К. : Либідь, 1997. 224 с.
27. Лісецький С.Й. Про сучасну концепцію українського історичного музикознавства // Мистецтвознавчі записки, 21. К., 2012. С. 3–9.
28. Марік В. Концептуальна система сучасного вітчизняного музикознавства // Музичне мистецтво і культура. Вип.. 22. Одеса, 2016. С. 237-249.
29. Маркова О. Виконавське музикознавство як феномен української наукової традиції // Виконавське музикознавство : енци. довідник. К., 2009. С. 4–13.
30. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації : Навчальний посібник. Київ : Нац. муз. акад.. України ім. П. І. Чайковського, 2013. 134 с.
31. Москаленко В. Г. Творчий аспект музичного стилю // Київське музикознавство. К., 1998. Вип. 1. С. 87-93.
32. Опанасюк О. Іntenціонально-стильовий вимір європейської та української музичної культури кінця ХІХ — початку ХХІ ст. // Синергетична парадигма простору культури: монографія / наук. ред В. Шульгіна. К.: НАКККіМ, 2014. 131–176 с.

33. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навч. посіб. Львів: БаК, 2005. 232 с.
34. Павлишин С. «Місячний П'єро» А. Шенберга. Київ: Музична Україна, 1972. 56 с.
35. Протопопова О. Музичний постмодернізм: досвід опрацювання проблеми // Київське музикознавство : зб. статей. Вип. 38. Культурологія та мистецтвозн. Київ, 2011. С. 33–42.
36. Пясковський І. До питання національної ідентифікації в музичному мистецтві // Українське музикознавство. Вип 35. К., С. 300–303.
37. Ракунова І.М. Новітні композиторські технології (на прикладі творчості Алли Загайкевич) : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. 17.00.03 / НМАУ ім. П. І. Чайковського. Київ, 2008. 18 с.
38. Рябоконева М. Музичний неокласицизм як феномен сучасної західноєвропейської культури: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства; 26.00.01 «Теорія та історія культури». К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського. К., 2016. 18 с.
39. Савчук І. Екзистенційні мотиви світобачення модерністського майстра (на матеріалі камерної музики 20-х років ХХ ст. в Україні): автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 – «Музичне мистецтво». Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України Київ, 2005. 18 с.
40. Скорик М. Структура і виражальна природа акордики в музиці ХХ століття. К.: Музична Україна, 1983. 160 с.
41. Сюта Б. О. Проблеми організації художньої цілісності в українській музиці другої половини ХХ століття. Київ, 2004. 120 с.
42. Туровська Н. Проблеми вивчення авангардної музики студентами музичних спеціальностей педагогічного вузу // Актуальні питання мистецтва і педагогіки. Вип. 3. 2014. С. 127 – 132.
43. Чекан Ю. До питання визначення предмету історії музики // Матеріали міжнародної наукової конференції «Музично-історичні концепції у минулому і сучасності». Львів: Сполом, 1997. С. 17 – 23.
44. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу : монографія / [рец.: Кримський С. Б., Москаленко В.Г.] К. : Логос, 2009. 228 с.
45. Черкашина М. Опера ХХ століття. Нариси. К., 1981. 208 с.
46. Чернова І. Історія зарубіжної музики : композитори Італії, Франції, Великої Британії та Німеччини другої половини ХХ століття. Львів, 2010.
47. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. Київ : Заповіт, 1998. 368 с.
48. Шульгіна В. Д. Українські джерела в творчості Ігоря Стравинського // Нариси історії української музичної культури. Джерелознавчий пошук. К., 2007.

Додаткова

49. Асатурян А. С. Камерно-вокальний стиль К. Дебюссі. Автореф. ... канд. дис. 17.00.03. Харків. нац. ун-т мист. Харків, 2017, 19 с.
50. Батанов В. Універсалізм композиторської особистості в музичному мистецтві ХХ – початку ХХІ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтв; 17.00.03 –

- муз. мистецтво. Одеська нац. муз. академія ім. А. Нежданової. Одеса, 2016. 16 с.
51. Бондаренко А. До проблеми термінології у класифікації популярної музики за жанрами, стилями та напрямками // Мистецтвознавчі записки. 2011. № 19. С. 70–77.
 52. Гоменюк С. Музичний хронотоп: предмет і явище. Типологія форм часопросторової організації в авангардній музиці : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 «Музичне мистецтво» / НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2006. 18 с.
 53. Давидов М. Виконавське музикознавство : Енциклоп. довідник. К. : НМАУ, 2010. 400 с.
 54. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Харків. держ ун-т ім. І. П. Котляревського. Харків, 2008. 16 с.
 55. Калашник М. П. Музичний тезаурус композитора: аспекти вивчення : монографія / Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАН України. Київ : 2010. 251 с.
 56. Когоутек Ц. Техніка композиції в музиці ХХ ст., 1976. 366 с.
 57. Копиця М. Епістологія в лабіринтах музичної історії: моногр.; до 100-річчя Національної музичної академії України. К.: Автограф, 2008. 528 с.
 58. Краснощок К. Ю. Композиторська інтерпретація художньо-естичного спадку Жана Кокто в творчості представників французького модернізму ХХ століття 6 17.00.03. Автореф. ... канд. мист. Харків: ХНУМ ім. І. П. Котляревського, 2012. 19 с.
 59. Мессіан О. Техніка можі музичної мови [пер. фр. М. Чебуркиної, 1995. 128 с.
 60. Рябуха Н. Звуковий образ світу: онто-сонологічне дослідження фортепіанного мистецтва ХХ – початку ХХІ ст.: монографія. Харк. держ. акад. культури. Х.: Вид-во Бровін О.В., 2016. 336 с.
 61. Савицька Н. Хронос композиторської життєтворчості. Львів: Сполом, 2008. 320 с.
 62. Савченко Г. Багатофігурність оркестрового письма як принцип організації часу і простору в оркестрових творах І. Ф. Стравінського (від ранніх балетів до Симфонії in C та Симфонії в трьох частинах) // Аспекти історичного музикознавства. Вип. 2019. Харків, ХНУМ імні І. П. Котляревського, 2019.С. 242 – 258.
 63. Северинова М. Ю. Художньо-світоглядні традиції у творчості українських композиторів 80-90-х рр. ХХ ст. : автореф. дис. ... канд. мистецтв ; 17.00.01 / КНУКіМ. Київ, 2002. 20 с.
 64. Цзян Маньні. Полесемія жанру сюїти в творчості К. Дебюссі. Автореф. ... канд. дис. 17.00.03. Одес. нац.ак. музики, Одеса, 2017, 18 с.
 65. Чернова І. В. Музичне виконавство в ситуації постмодернізму : автореф. дис. ...канд. мистецтвознавства ; 17. 00.01 / Львівська державна музична академія ім. М. В. Лисенка. Львів, 2007. 20 с.
 66. Еко У. Відкритий твір: форма і невизначеність у сучасних поетиках (фрагменти) [поетика відкритого твору] // Музична україністика: сучасний вимір: зб. наук. ст.

пам'яті композитора й музикознавця, д-ра мист., проф. А.Мухи. К. : ІМФЕ ім. М.Т. Рильського., 2009. Вип 3. С. 76 – 94

67. Adler G. Umfang, Methode und Ziel der Musikwissenschaft. Leipzig, 1885.
68. Beard D., Gloag K. Musicology. The Key concept. London, New York : Rourledge, 2005.
69. Bessler H. Grundfragen des musikalischen Horens und Grundfragen der Musikästhetik. Aufsätze zur Musikästhetik und Musikgeschichte. Leipzig, 1978. S. 15-29.
70. Dahlhaus C. Grundlagen der Musikgeschichte. Köln, 1977. 263 s.
71. Hall D., Hess J.T. Perception of musical interval tuning // Music Perception. 1984. № 2. P. 166-195.
72. Lissa Z. Zur periodisierung der Musikgeschichte // Beiträge zur Musikgeschichte. 1960. № 2.
73. Lyotard J. Music and Postmodernity // In: «Postmodernism, Music and Cultural Theory» / Ed. D. Bernet. Special Issue of «New Formations». 2009. P. 37 – 45.
74. McLaren B. A brief History of Microtonality in the Twentieth Century//Xenharmonikon. Vol.15. 1998. 130 p.
75. Modern culture studies and art history: an experience of Ukraine and EU : Collective monograph. Riga : Izdevniecība “Baltija Publishing”, 2020. 540 p.
76. Musical art: historical and theoretical discourse : collective monograph / I. Konovalova, I. Polskaya, O. Roshchenko, etc. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2020. – 144 p.
77. Nettie B. Theory and method in ethnomusicology. New York, 1964. 318 p.
78. Riemann H. Grundriss der Musikwissenschaft. Leipzig, 1908.
79. Riemann H. Geschichte der Musiktheorie im IX bis XIX Jahrhundert. Leipzig, 1898.
80. Rob Young. Modern music. London: Verso, 2009. 475 p.
81. Sachs C. Historja instrumentów muzycznych. Warszawa : PWM, 1975. 556 p.
82. Sachs C. Die Musik der alten Welt in Ost und West. Berlin : Musikverlag, 1968. 186 p.
83. Sachs C. Rhythm and Tempo : A Study of Music History. New York : Norton, 1953. 391 p.
84. Theodor W. Adorno. Asthetische theorie. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1995. 517 p.
85. Stockhausen K. «Intuitive Music» //Stockhausen K., Stockhausen on Music: lectures and Interviers/ compiled by Robin Macoie. London and New York: Matron Boyars, 1989. P. 112–125.
86. Wiora W. Historische und systematische Musikforschung // Musikforschung. 1948. № 1.
87. Stockhausen K. «Intuitive Music» //Stockhausen K., Stockhausen on Music: lectures and Interviers/ compiled by Robin Macoie. London and New York: Matron Boyars, 1989. P. 112 –125.
88. Stockhausen K. Fur comme nole Zenten: 17 Texte zur Intuitive music (1968-1970) // Stockhausen's K. Texte zur Music 1970-1977 Bd. 4.: Werk-Einführungen,

Elektronik Musik, Weltmusik, Vorschläge und Standpunkte, Zum Werk Anderer. Colne: Du Dont Buchverlag. 1978. P. 167–169.

89. Stockhausen K. Texte zur Music 1970-1977 Bd. 4. : Werk-Einführungen, Elektronik Musik, Weltmusik, Vorschläge und Standpunkte, Zum Werk Anderer. Colne: Du Dont Buchverlag. 1978. P. 7 –73.
90. Stockhausen K. Texte zur Music 1977-1984 Bd. 5.: Compositor. Colne: Du Dont Buchverlag. 1989. P. 23–46.
91. Stockhausen K. Texte zur Music 1977-1984 Bd. 6. : Interpretation Colne: Du Dont Buchverlag. 1989. P. 1– 34.

Інформаційні ресурси Інтернет

Бібліотека Харківської державної академії культури

Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського

Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: www.nbuv.gov.ua

Інтернет-ресурси:

- Мета – українська пошукова система. — <http://www.meta-ukraine.com>.
- Пошукова система Google. — <http://www.google.com>.
- Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>
- Innovation in Higher Arts Education (2001–2004) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.isoc.siu.no/isocii.nsf/projectlist/10048>.
- An EAIE Comment: The European Higher Education Area Joint Declaration of the European Ministers of Education Signed in Bologna, 19 June // Сайт Берлінського самміту по Болонському процесу: <http://www.bologna-berlin 2003>.
- APA – міжнародний стиль оформлення наукових публікацій. URL: http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/apa_style.pdf
- Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.
- Культура України — <http://ku-khsac.in.ua/>
- Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти — <http://num.kharkiv.ua/share/intermusic/>
- Українське музикознавство – <http://musicology.com.ua/>
- Наукові збірки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка — <https://muzuniversum.com/index.php/journal>
- Аспекти історичного музикознавства — <http://num.kharkiv.ua/share/aspekty>
- Науковий вісник Одеської національної музичної академії імені А.В.Нежданової «Музичне мистецтво і культура» — <http://music-art-and-culture.com/index.php/music-art-and-culture-journal>
- Мистецтвознавчі записки — <http://journals.uran.ua/mz>
- Науковий вісник Національної музичної академії України – <http://naukvisnyknmau.com.ua/>
- Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва — <http://journals.uran.ua/visnyknakkkim>

Навчальне видання

СВІТОВІ КОМПОЗИТОРСЬКІ ШКОЛИ ХХ СТОЛІТТЯ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

Галузь знань – 02 Культура і мистецтво
Спеціальність – 025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійні програми «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Музичне мистецтво естради», «Оркестрові струнні інструменти», «Народні інструменти», «Фортепіано», «Народний спів», «Академічний вокал», «Хорове диригування», «Естрадний спів»
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Укладач:

І.Ю. Коновалова, доктор мистецтвознавства, доцент

Комп'ютерний набір І.Ю. Коновалова
Комп'ютерна верстка І. Колесник

План 2023

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. ____ Тираж 100. Зам № ____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК